

~~1565~~ 4° Dill. 3685 (5) 103
HENRICI A BUNAU,
EQUITIS MISNICI
DISSERTATIO IVRIDICA
DE
DONATIONE PRINCIPIS

GERMANIS :

Was und wie mancherley eine Herrschaft sey, wie und was
solche veräußern könne oder nicht / und wie deren Geschenke
angenommen, auch wie lange solche besessen werden
mögen, u. s. f.

QVAM ANTEHAC
SVB PRAESIDIO
IO. HENRICI BERGERI

ILL. ICTI CELEBERRIMI NVNC P. M.

IN

ACADEMIA WITTEBERGENSI

DIE II. OCTOBRIIS CIO IO CCII.

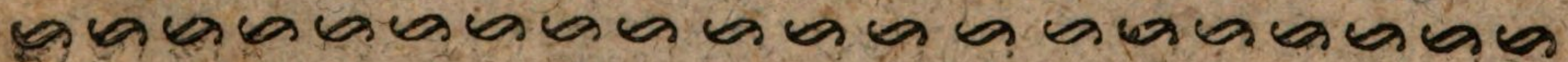
PVBLICE HABITA.

VNA CVM

INDICE RERVM PRAECIPVARVM.

EDITIO II.

FRANCOFVRTI ET LIPSIAE 1747.

100

I.

Donationum uti varia in Jure genera sunt, quæ diversimode à se invicem distinguuntur : ita ea differentia, qua aliæ se habent instar *modi*, aliæ vero tantum instar *tituli*, una ex præcipuis est. Eodem res recidit, si dicas, donationum quasdam *jus in re*, quasdam vero *jus ad rem* tribuere. Non puto opus esse, ut explicandis hisce terminis diutius immoremur, cum extra dubium sit, illos inter communissima atque indubitata juris principia locum suum sortiri. Accuratus autem cogitandum erit, quænam donationum species unicuique ex recensitis generibus adsignanda sit ; DD. enim ea de re diversæ sunt sententiæ. In expedito quidem est, *donationem inter vivos regulariter tantum titulum tribuere*. Antiquitus enim hæc donatio obligationem ad agendum efficacem non produxit ; post-

A

2

ea

ea vero vi L. 35. C. de donat. in numerum pactorum legitimorum venit, atque adeo ultra effectus juris ad rem operari nequit. Nec quisquam, opinor, dubitabit, *donationem mortis causa instar modi se habere*, per L. ult. C. de Donat. m. c. L. 1. §. ult. junct. L. 2. de public. act.

II. At illud controvertitur; *annon quedam donationes inter vivos eodem effectū gaudeant, ac donationes mortis causa*, ut adeo dominium ipso jure, nulla licet accedente traditione, transferant? Quam quæstionem omnino *affirmamus*, atque ejusmodi donationum *tres species* dari asserimus. Prima ex illis est *donatio propter nuptias*; quod quidem nonnulli oppugnant. Certe Strauchius *Dissert. ad Jus Justin. 3. tb. 20.* dominium rei propter nuptias donatæ, ad uxorem transire, negat. Rationes ejus duæ sunt: I. quia, inquit, hypothecam habet mulier, dominium habere nequit, & II. frustra interdixisset Justinianus in *Nov. 61.* marito alienationem, & oppignorationem, si dominus amplius non esset. Verum non tantæ sunt hæ objectiones, ut à sententia nostra discedere necessum habeamus. Nam, quod ad priorem attinet, distinguendum est inter dominium jure communi, & dominium jure singulari; quorum alterum quidem

dem hypothecæ jus absorbet, alterum vero, cuiusmodi etiam uxori in re propter nuptias donata tribuimus, cum eodem stare potest; ut recte Hahniius *ad VVesenbec. de jur. dot. n. 11.* cui tamen in exemplo ibidem de re legata adducto, non assentimus, propterea quod legatario hypothecam quidem tacitam in aliis rebus hereditariis, non vero etiam in ipsa specie legata, competere *lex* ab eodem commemorata *l. C. Comm. de leg.* evincat. Neque vero necesse est, ut eodem confugiamus; cum aliud in promptu sit exemplum in venditore, qui sibi in re vendita, pretii nondum soluti nomine, dominium reservat; hoc enim similiter non est ordinarium, sed subsidarium, idemque in securitatem venditoris ad obtinendam in pretio prioritatem comparatum, atque adeo effectum cum hypothecæ jure coincidit. Unde etiam periculum rei venditæ ne eo, quidem casu remanet penes venditorem; neque venditor, non soluto pretio, potest rem venditam absolute à possessore vindicare, sed solum instar creditoris hypothecarii petere, ut, donec sibi latis fiat, res reddatur, vid. Dn. Præsid. *Resol. Lauterb. tit. de Leg. commiss. animadv. ult.* Quantum ad posterius momentum, constat, aliquando ei, qui non est dominus, alienatione in-

terdictum esse, v. c. possessori rei litigiosæ. Confer. D. Thom. *ad Strauch. loc. cit.* Nostram autem sententiam confirmat non solum *L. 29. C. de jur. dot.* ubi expresse dispositum est, uxorem istiusmodi rem à quovis possessore vindicare posse, sed etiam *auth. permessa C. de don. ant. nupt. ibi. actionem in rem* quibus verbis in jure rei vindicationem intelligi, demonstratur ex *L. 23. §. 1. C. de SS. Eccles.* Accedit, quod in *§. 3. Inst. de Donat.* donatio propter nuptias ab ipsomet Imperatore inter modos acquirendi dominium referri videatur. D. Thomas. *loco citato.*

III. Secunda est *donatio ecclesiæ, aliisve locis piis aut civitati, facta*, hæc non minus, ac præcedens dominium ipso jure, sine traditione transfert. Fateor quidem, hæc vulgo ignota esse; verum rem ita se habere, satis perspicue evincitur ex *L. 23. §. 1. C. de SS. Eccles.* Tertia denique quæ in hunc sensum venit, est *donatio Principis*, quam in sequentibus latius explicaturi sumus.

IV. Ut itaque omnia ordine procedant, principio videndum erit, quisnam *per Principem* hic intelligatur? Facilis ex Politica est responsio: illos nempe hoc nomine venire, qui in Rep. Supremi sunt, seu, ut propius dicam, *qui majestate gaudent.*

dent. Jam quidem latissimus se aperiret differen-
 dicampus de variis Rerump. formis, de maiestate
 & modis eam acquirendi, exercendi aut amitten-
 di. Verum, cum hæc ad forum nostrum non adeo
 spectent, ea Politicorum ulteriori discussioni reli-
 eta, hic præsupponimus. Illud vero magis ad Ju-
 risprudentiam, præsertim publicam, accedit, ut
 videamus, *quinam in Imperio nostro Romano-Ger-*
manico Principes hoc sensu audiant? Certum qui-
 dem est, *Imperatori* hunc titulum denegari non
 posse; nec tamen ei soli tribuendus erit. Cum
 enim Imperii nostri regimen ita comparatum sit,
 ut Cæsar *Ordines* tanquam coimperantes admitte-
 re debeat, secundum dispositionem *I. P. art. 8. §.*
gaudeant 2. consequitur, Cæsarem solum vocabu-
 lo Principis in Germania intelligi non posse. Ut
 itaque breviter me expediam, sequenti regula ne-
 gotium confici posse, puto: *Cuicunque in Germa-*
nia vel maiestas vel superioritas territorialis (Ger-
 manice *Landes-Hoheit*) *competit*, ille quoque sub
nomine Principis venit, hac tamen differentia, ut is,
 qui maiestate gaudat, seu Cæsar, respectu totius
 Imperii Principis nomine recte appellari queat:
 illi autem, quibus superioritas territorialis compe-
 tit, i. e. Status solum ratione territoriorum suorum
 hoc elogio insigniantur.

V. Ope-

V. Operæ autem pretium erit, ut super nobilissima hac materia mentem nostram clarius explicemus, ne quis contradictionis aut erroris nos insimulet. Namque cur *Status Germaniæ nostræ Principum titulo* honoremus, rationem dedimus eam, quod *coimperantes* sint; vocabulum autem istud, ut ambiguum est, ita facile in falsam sententiam pertrahi posset. *Primo enim illi dicuntur coimperantes, quorum consensu ac beneplacito ad exercenda primaria majestatis jura opus est, adeo, ut, istis contradicentibus, jura ista regulariter in actum deduci nequeant; cujusmodi Status in regnis limitatis, veluti Anglia, deprehenduntur. Et tales personæ, quamvis insigni gaudeant præ eminentia, Principes tamen appellari nequeunt. Deinde coimperantium nomine veniunt, qui, utut certæ alicujus Reip. membra constituent, propria & independente aliqua potestate gaudent, vi cujus nonnullos actus, majestati alias proprios, pro lubitu ita efficere possunt, ut à nemine irriti reddi possint; ii que demum Principum encomium merentur.*

VI. Talem autem potestatem ordinibus Imperii nostri Romano-Germanici competere ex constitutionibus fundamentalibus liquido ostendi potest. Primo diximus *illam potestatem esse Stati-*
bus

bus propriam, quia eam suo nomine exercent, nec Imperatoris aut Imperii ullam mentionem faciunt; quod tamen in potestate mandata secus esse, cuilibet notum est. Consentunt etiam Jurispublici DD. inprimis Kulpisius (alioquin in hac materia non adeo facilis) *ad Monzamb. P. 2. c. 5. §. ult.* Secundo *potestatem hanc independentem* fecimus, quod procul dubio nonnullis absonum videbitur. Verum, antequam rationes ejus rei adducamus, duæ quæstiones probe discernendæ erunt, quarum altera est: *an Status ipsi & in omnibus independentes sint?* altera: *an Statibus potestas quædam independens competat?* Priorem quæstionem negamus. Enimvero missas facimus rationes vulgi, quod sc. Status se Imperatoris omnium subjectissimos (*Ihro Majestät Allerunterthänigste*) profiteantur, aut quod ille his non raro pro imperio quid injungere videatur, (*so befehlen wir euch* &c.) quum non titulorum formularumve inania aut faciem externam, quæ ex antiquo statu Monarchico remanserunt, sed vim rei atque negotii indolem spectanda esse, dudum confecerint eruditi. Vid. *Monzamb. cap. 6. §. 4.* Sed alia adsunt, quæ Status non penitus absoluta potestate præditos esse, revincunt. Unum, ne longiores simus, adduxisse

sufficiat, quod sc. Cameram Imperii, Judiciumve
Aulicum, pro Judice competente agnoscere neces-
se habeant, *I. P. art. 17. §. 7.* ex quo de eorundem
subjectione satis liquet.

VII. Quod vero ad *posteriores* quæstio-
nem attinet, eam *affirmandam esse, nulli dubita-*
mus. Nec contradictionem involvit, aliquem
certo respectu dependentem esse, & nihilominus
alia ratione independente aliqua potestate frui.
Objicit quidem Kulpisius, potestatem Statuum ex
Superioritate territoriali oriundam propterea non
posse independentem vocari, quod sit *beneficiaria*.
Verum, quod pace tanti viri, qui hodie inter Juris
Publici Scriptores citra controversiam Principa-
tum tenet, dixerim, hæc rem conficere minime vi-
dentur. Si enim *beneficiarium* idem significat,
quod *precarium*, Statuum Superioritati territo-
riali idem nullo modo applicari potest, quando-
quidem illa per constitutiones Imperii fundamen-
tales, præsertim per *I. P. art. 8. & Capitulationes*
Imperatorum adeo firmata est, ut nihil minus
quam *precaria* sit, prout statim ostensuri sumus.
Sin autem *beneficiarium* indicat id, quod ex alte-
rius beneficio profectum est, contradicentem qui-
dem Kulpisius habebit D. Thomasiū *diff. de feud.*
oblat.

oblat. Verum, quamvis Kulpisii sententia admit-
tatur, (jam enim ultra sit verior, in medio relinqui-
mus) non tamen sequitur: omne, quod ex bene-
ficio descendit, esse dependens, quemadmodum
ex jure privato patet, donatarium ne quidem intui-
tu rei donatæ à donatore dependere. Imo omne
feudum, præter solum oblatum, est beneficium *r.*
F. 1. §. 2. & 4. 1. F. 14. pr. nec tamen semper depen-
dentiam involvit. *Grot. de J. B. & P. Libr. 1. cap.*
3. §. 23. n. 3.

VIII. Postquam itaque ea, quæ assertioni
nostræ obstant removimus, consequitur, ut ratio-
nes nostras, quibus moti superioritatem territoria-
lem independentem diximus, in medium profera-
mus. Illas autem ex decantato *Instrumento pacis*,
ne longius abeamus, delumimus; inde enim e-
vincitur: *Status non solum jura Superioritatis suæ*
territoralis, sine consensu & præscitu Imperatoris,
exercere posse, sed etiam actus ejusmodi susceptos à
nemine, ne quidem ab Imperatore & Imperio, impe-
diri, multo minus jam perfectos infirmari aut irritos
reddi posse. Hinc Status Imperii leges etiam juri
civili contrarias condunt, *Schwed. introd. in Jus*
Publ. Sect. 2. cap. 13. §. 2. fœdera tam belli quam pa-
cis causa ineunt, legatos mittunt, tributa impo-

nunt, Diætas provinciales convocant &c. quæ omnia à nemine de jure impediri aut prohiberi possunt. Non inconsultum fuerit, verba ipsa *Instrumenti Pacis* apponere, & quidem art. 8. §. 1. omnes & singuli Electores, Principes & Status Imperii Romani in antiquis suis juribus, prærogativis, libertate, privilegiis, NB. libero juris territorialis tam in Ecclesiasticis quam Politicis exercitio, ditionibus, regalibus &c. ita stabiliti firmatique sunt, ut à nullo unquam sub quocunque prætextu de facto turbari possint vel debeant. Et §. 2. Cum primis vero jus faciendi inter se & cum exteris fœdera &c. singulis Statibus perpetuo liberum esto. add. Capitul. Leopoldi & Josephi art. 3.

IX. Nec quicquam officit, adjici post hæc verba conditionem, *modone pacta illa in præjudicium Imperatoris & Imperii fiant.* Hoc enim non magis dependentiam involvit, quam Rex Angliæ ab Hispaniarum Rege dependere dicendus foret, quod forte fœdus cum eo pepigerit, in quo cautum est: Regem Angliæ in fœderibus, postea cum aliis ineundis, nihil, quod huic contrarietur, pacisci debere.

X. Pro confirmanda etiam sententia nostra plura adhuc afferre possemus, e. g. quod *Status titulo*

tulo Dei gratia utantur ; quamvis enim hic titulus solus independentiam non tribuat, si tamen alia adsint, non leve rei momentum affert. Adduci quoque posset, *crimen perduellionis directo in Status committi*, quod utique infallibile summæ potestatis indicium est. Nam quamvis Arumæus *ad A. B. cap. 24.* putet, committi in eos tantum hoc crimen indirecto, tanquam in Consiliarios Imperatoris ; attamen hoc falsum esse, vel inde ostenditur, quod solum à propriis subjectis in Principes (strictè sic dictos, excipiuntur enim Electores) hoc crimen committatur. vid. Hopp. *Comm. ad §. 3. I. de publ. jud.* Hæc & alia, inquam, afferri possent: verum longe nobilior est hæc materia, quam ut incidenter pro dignitate tractari queat.

XI. Ceterum nihil refert, *Status Ecclesiastici* sint, an *Seculares*. De illis tamen monendum : eos hic non considerari, *qua sunt Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Abbatissæ aut Prælati*, sed *qua sunt Status Imperii*. Rhet. *Comment. ad Jus Feud. Libr. I. tit. 1. p. m. 52.* Nam quamvis *1. F. 1. pr.* Archiepiscopi &c. Feudum dare posse dicantur, magna tamen est differentia inter eum, qui feudum dat, & eum, qui ut Princeps donat. Illud enim etiam subdito, imo rustico licitum est. Struv.

S. J. F. cap. 5. §. 3. Hoc vero non nisi ab eo, qui summa potestate gaudet, effici potest. Ex quibus consequitur, Status Imperii nostri Ecclesiasticos *pro diverso considerandi modo* etiam diversis juribus gaudere. Quod si enim eos *ut Principes Imperii* consideres, omnibus illis, quæ Statibus Secularibus competunt, juribus, eminent, (modo cetera sint paria, sic Ecclesiasticum Statum posse Circuli Ducem creari, nego cum Schwed. *I. I. P. part. gen. cap. 5. §. 12.*) Sin vero *ut membra Ecclesie* considerentur, judicium de illis secundum leges, de istiusmodi personis latas, ferendum est. Quocirca concludere licet, Episcopos & Abbates Germaniæ non magis, ac alios extra Germaniam, bona ecclesiæ suæ sine consensu Capituli alienare posse. *t. t. X. de rebus ecclesiæ non alienandis.* Sic quod speciatim ad feuda attinet, nota est distinctio, inter rem infeudari solitam in alium rursus transferendam, & inter feudum de novo in bonis ecclesiasticis constituendum. Posterius à solo Episcopo sine contentu Capituli fieri nequit; at prius in solius Episcopi potestate situm est. Struv. *S. J. F. cap. 5. §. 9.* Eyben *elect. J. F. cap. 10. §. 3.* Vult. *1. F. 5. n. 14. p. m. 77.* qui tamen limitationem addit, nempe hoc non procedere, si ecclesia tempore feudi

di aperti depauperata sit. Nec Episcopo licere dixerim, ut feudo de novo collato alias condiciones in præjudicium ecclesiæ tendentes addat, e. g. servitia remittendo aut minuendo, aut feudum, quod masculinum fuit, in femininum aut hereditarium convertendo. Eadem vero potestas, quæ Episcopo in re infeudari solita tribuitur, etiam Capitulo, sede vacante, concedenda est; nulla enim tum fit innovatio, adeoque non obstat *rubrica X. ut sede vacante nihil innovetur*. Schilt. introd. ad J. F. cap. 4. §. 5.

XII. Cum autem *Status Imperii* ulterius in *tria collegia* dividantur, *Electorale* scilicet, *Principale & Civitatenſe*, Schweder. I. I. P. sect. 1. cap. 30. §. 11. Monzamb. cap. 5. §. 26. videndum erit, an omnibus, qui in aliquo ex illis collegiis locum tenent, Principis elogium tribui possit? Quod quidem ad *Electorale collegium* attinet, nemo fortasse, cum ratione negabit, omnes illi adscriptos Principum nomen mereri. Nec minus certum est, in *Principum collegio* Principes inveniri, quod vel ex ipso nomine apparet. At cum in eodem Principum collegio etiam multi *Abbates, Prælati, Abbatisse, Comites ac Barones* inveniantur, quibus vulgo nemo Principis titulum tribuit, dubium videri possit,

possit, an & hi sub Principis nomine veniant? Facile affirmativam tuebitur, qui meminerit, nos superius *Superioritatem territorialem* fundamenti loco posuisse; hæc enim cum omnibus ex Principum collegio competat, sequitur, etiam omnibus ex illo collegio illud encomium tribuendum esse. Quod si nihilominus, quod ad ipsum vocabulum, scrupulus quidam remaneat, is distinctione inter usum hujus vocis curialem & politicum facile eximi poterit.

XIII. Quid vero de *liberis Imperii Urbibus*, quæ solæ tertium constituunt collegium, dicemus? Hæ enim sub Principum nomine intelligi non possunt, ni valde abusive atque inconcinne loqui velis. Quid? quod etiam Superioritas territorialis, fundamenti loco posita, à nonnullis iisdem denegetur, quod in primis facit Knichen in *velitatione apologetica*. Verum dudum monstravit Knipschild. de *Urbibus Imperialibus*, litem solum esse in termino, atque Civitatibus eandem ac Principibus potestatem competere, licet non possit vocari *Landes-Fürstliche Hoheit*. Conf. Vitriar. L. 3. tit. 15. §. 13. Schwed. Sect. 2. cap. 10. §. 12. Quo quidem fundamento præstructo facile colligi potest, *Civitates eodem cum effectū, ac Principes, donare*

nare posse, quamvis donatio ista Principalis dici nequeat ; in rubrica tamen dissertationis nostræ hoc termino usi sumus propterea , quod à potiori fiat denominatio. Prætereundum tamen non est , magnam inter Principis ac Civitatis donationem esse differentiam in eo , quod Princeps , quocunque modo donet , ut Princeps , donare videatur ; Civitates autem , cum actus , ex Superioritate Territoriali resultantes , per administratores exerceant , tum demum donationem huc spectantem faciant , quando prædicti administratores nomine totius Civitatis donant. Consul autem aliusve Civitatem gubernans , ubi proprio nomine donat , ut privatus , donare censendus est.

XIV. Eo ipso autem , dum Majestatem atque Superioritatem Territorialem fundamenti loco posuimus , sequitur , *Augustam , æque ac Principum uxores & viduas , hinc excludi*. Nec in contrarium nos movet *L. 34. pr. C. de Donat.* ex qua DD. aliqui evincere conantur , Imperatricem in capite donationis Imperatoris jure gaudere. Etenim primo nondum adeo liquide demonstratum est , verba illa : *donationibus imperialibus* etiam Augustæ applicanda esse. Imo potius ad solum Cælares restringenda videntur , non solum , quod

C

jus

jus hoc singulare sit, atque adeo stricte explicandum veniat: sed & quod hæc constitutio ratione potestatis Imperatoriæ, qua Augusta minime gaudet, facta esse videatur. Deinde in ea lege tantum disponitur, imperialem donationem, licet legitimam summam excedat, sine insinuatione validam esse. Quocirca, quamvis hoc privilegium Imperatrici competere concedatur, nondum tamen evictum est, etiam reliqua, quæ Principis donationi propria sunt, eidem tributa esse. Aliter tamen dicendum erit, de illis regnis, in quibus *successio Cognatica seu Castiliana* observatur; Ibi enim, si contingat ad feminam pervenire Imperium, procul dubio eidem & hæc facultas competet. Nec minus in iis Imperii nostri Principatibus, qui ad sequiorem sexum transeunt, (quos German. vocamus *Runkel-Lehn*, quales sunt *Archiducatus Austriae*, *Monzamb. cap. 2. §. 4.* Item *Ducatus Burgundiae*, *Fuliacensis* &c.) eadem usu venire, dicendum est. Priori enim casu Majestas, posteriori vero Superioritas Territorialis prædictis personis revera competit.

XV. Eadem vero, quæ de Augusta diximus, etiam de *Rege Romanorum* dicenda sunt. Quamvis enim Imperatori in toto Imperio sit dignitate

gnitate proximus, omnesque Status ipsosque adeo Electores, præcedat: præterea non solum indubius sit successor; sed etiam Augusti Majestatisque titulis honoretur: nihilominus tamen, cum vivo Imperatore vera & propria Majestate non gaudeat, (quod patet ex *Capitulatione Josephi*, art. 47. verb. Wir sollen und wollen Uns auch zu keiner Regierung und Administration im H. Röm. Reich, so lange Ihre Kaiserl. Majestät im Leben &c. unterziehen. Add. *Vitriar. Inst. Jur. Publ. L. 1. cap. 10. ut Princeps donare nequit. Plane aliud dicendum erit, si absente vel impedito Imperatore ejus vices gerat*, quod sub regimine *Caroli V. à Ferdinando I.* aliquoties factum esse constat; Tunc enim, nisi restrictio doceri possit, eadem, qua, ipse Imperator, potestate gaudet, adeoque etiam ut Princeps donare potest.

XVI. Mortuo Imperatore *Imperii Vicarii* sunt *Saxo & Palatinatus*, (cui tamen *Bavarus* controversiam movet, de qua vid. *Oldenburg Limn. enucl. Libr. 2. cap. 11. §. ult. Kulpil. ad Monzamb. cap. 4. §. 8.*) qui tunc ratione totius Imperii Principum nomine gaudent. Ex iis quidem, quæ supra diximus *tb. 6. 11. & 12.* jam colligi potest, eos hoc elogium mereri; at illud ad territoria eorum re-

stringendum est. Hoc vero in casu per totum Romanum Imperium auctoritas eorum se diffundit: ita tamen, ut alter eas ditiones, quæ *Suevico jure* utuntur; alter eas, quæ *Saxonicas leges* observant, (seu potius tempore A. B. conditæ observarunt, Vid. Oldenburg. *Limn. enucl. Lib. 2. cap. 11. §. 9.*) administrandas gubernandasque habeat, atque ita earum solum intuitu ut Princeps donet.

XVII. Porro consuetudine totius fere Germaniæ obtinuit, ut *Principatus*, quamvis sint feuda regalia, contra dispositionem juris Feudalis 2. *F. 55. §. 1. vers. præterea, in plures heredes dividantur.* Gail. 2. O. 153. *Seckendorffs Teutscher Fürsten-Staat part. 2. cap. 3. §. 2.* Quod tamen uti non est perpetuum: ita plures Principes, quo præcaverent damna ex divisionibus indubitato provenientia (quorum aliqua recenset Gail. c. l.) jus primogenituræ in familiam suam introduxerunt, *Vitriar. J. J. P. Libr. 3. tit. 20. §. 42. seqq.* illudque à Cæsare confirmandum curarunt; quamvis hæc confirmatio non sit de necessitate. Si tamen contingat, *Principatus*, unius antea imperio subiectos inter plures ita dividi, ut neuter ab altero dependeat: sine dubio *tot sunt Principatus quot sunt portiones*, adeoque singuli successores propria Superiori-

rioritate Territoriali gaudent, & consequenter ut Principes donare possunt. Ubi vero primogenito aut seniori soli regiminis administratio commissa est, & reliquis alia via prospicitur, quod hodie *apanagiare* vocant: tum illi Apanagiati Principes privatorum sortem nanciscuntur, atque ita non aliter, quam ut privati, donare possunt.

XVIII. Dantur præterea Principatus, in quibus plures successores *alternis vicibus regiminis gubernacula tenent*, quod Germanice *mitschiren* vocant, vid. Hopp. *Comment. ad §. 5. Inst. de offic. jud. Secfendorffs Teutscher Fürsten-Staat part. 2. cap. 3. §. 3.* Quæstio itaque moveri potest: an, dum alter administrat, alter vero annum, ut ita dicam, vacationis habet, posterior tanquam Princeps donare possit? Facilis ex iis, quæ superius fundamenti loco posuimus, erit responsio. Cum enim neminem ex Statibus Imperii, nisi eum, qui Superioritate Territoriali gaudet, admiserimus; sua sponte liquet, talem, qui ne administrationem quidem habet, excludi.

XIX. Sunt etiam Principatus, ubi plures *indivisim & simul administrant. Secfend. l. c.* cujus rei illustre exemplum sine exemplo fere habemus in hodiernis Serenissimis *Ducibus Brunsvico-Guel-*
C 3
ferby-

ferbytanis. Et hoc quidem casu certum est, neutrum sine altero leges Provinciales condere, Dietas convocare, investituram concedere, aut, ut brevis sim, ullum actum Principi proprium agere posse. Quapropter nec unus tantum ut Princeps donare poterit, & licet donet, ea tamen donatio non majorem, quam privatorum aliqua, effectum habebit.

XX. Denique interdum Principatus *in plures* quidem *dividuntur*, ita tamen, ut *certæ quædam res indivise maneant*, & ab omnibus simul administrantur. Id quod potissimum fit in regalibus aliisque rebus, quæ commode dividi nequeunt, quales sunt metallifodinæ, telonia &c. *Secund. ibidem §. 4.* Ubi, vel me tacente, quivis intelligit, unumquemque quidem propria & ab aliis separata Superioritate Territoriali gaudere, atque de rebus, quæ sibi in divisione obvenerunt, nisi pactum vel conventio obstat, ut Principem disponere posse: ad illarum autem, quæ divisa non sunt, alienationem, omnium aut certe plurium consensum requiri.

XXI. Accidit etiam haud raro, *Principes* ejus esse ætatis, quæ *tutorum curatorumve auxilio* egeat; ubi illud quidem extra controversiam positum

situm est, istiusmodi Principes, quamdiu in eadem conditione sunt, res suas alienare atque ita etiam donare non posse. At illud magis dubium est; *an talis tutor aut curator nomine pupilli minorisve omnino donare, & si hoc concedatur, an ut Princeps donare queat?* Certum alioquin est, de jure civili, tutorem nomine pupilli sui donare non posse per *L. 22. ff. L. 16. C. de admin. tut.* nihilominus tamen DD. ex *L. 12. §. 3. ibi solemnia munera ff. eodem* argumentum ducunt, ut evincant, tutores pupillorum illustrium eorum nomine donare posse. Quod tamen ad eum calum restringendum puto, si utilitas vel alia gravis causa v. g. consuetudo aut benemerita illud ivadeant per *L. 1. §. 1. de tut. & ration. distrab.* Vid. Gail. 2. O. 72. n. 8. Concessa vero hac donandi potestate, etiam illud concedendum est, tutorem ut Principem donare posse. Consentit Grot. *de J. B. & P. L. 2. cap. 3. §. 11. n. 2.* Et testis est experientia, omnes actus Principales à tutore Principum eodem modo, quo à vero Principe, expediri.

XXII. Quousque autem Principum Imperii nostri *etas minorennis duret*, lege aliqua publica à Germanis definitum non est; quocirca hoc in casu Jus Civile Romanum observatur, quod *annum vigesi-*

vigesimum quintum pro termino posuit, Stryck:
Exam. Jur. Feud. cap. 7. qu. ult. Vitriar. l. 3. tit. 11.
 §. 8. cui tamen à Jure Saxonico integrum quadri-
 ennium demtum ; quod quidem in causa est,
 quamobrem *Saxonici Principes anno vigesimo pri-*
mo cura liberentur. *Electores* tamen, vi A. B. tit.
 7. *anno duodevigesimo* completo majorennnes fiunt.
 Qui terminus etiam *Regi Romanorum* secundum
 communem DD. opinionem, exemplis confirma-
 tam, statutus est. Verum in hodierno gloriosissi-
 mo Josepho eundem annum cœptum pro initio
 majorennitatis haberi placuit, per *Capitul. ejus ar-*
tic. 47. Cujus facti sine dubio *Electores* gravissi-
 mas habuerunt causas, inter quas ut matura He-
 rois hujus prudentia præcipua est ; ita forte non
 minima fuit, ut contentio de Vicariatu inter Bava-
 rum atque Palatinum *Electores*, nimium aliquan-
 do, si casus accideret, Imperium turbatura, præ-
 caveretur. Cum vero haud raro Principes mino-
 rennes *veniam ætatis* ab Imperatore impetrent,
 quo facto omnes actus Principales exercere pos-
 sunt, nullum est dubium, quin deinde etiam ut
 Principes donare queant. Nec juris Civilis distin-
 ctionem ex *L. 3. C. de his qui ven. æt. imp.* hic ad-
 mittendam esse puto. Etenim illa constitutio pri-
 vatis

vatis lata est, atque ita ad Principes applicari nequit. Accedit, quod, venia ætatis impetrata, Principes totum territorium propria auctoritate administrant, actusque Principales nemine impediante exercent: atqui hæc longe majora sunt, quam immobilium alienatio.

XXIII. *Donatariorum* personam sustinere possunt omnes omnino, etiam ii, qui alias Jure Civili non admittuntur. Sic, quamvis secundum *L. 11. § 17. C. de donat. pater & filius in potestate adhuc constitutus* sibi invicem firmiter donare nequeant; nullum tamen est dubium, quin ea prohibitio respectu Principis & liberorum ejus cesset. Fictio enim unitatis, quæ hujus prohibitionis fundamentum est, subtilitati juris Civilis originem suam debet. Jam vero Princeps legibus civilibus solutus est, nec solum quod ad vim coactivam, ut communiter autumant, sed etiam quod ad vim directivam. Vid. Dn. Præf. *Resolut. Lauterb. tit. de LL. qu. 2.* ubi simul ad leges objectas respondetur. Similiter ea constitutio *t. t. ff. & C. de D. int. V. & U. quæ conjuges* sibi invicem donare prohibet, à Principibus exulat. Quod etiam ipsi Romani intellexerunt; hinc Justinianus in *L. 26. C. eodem donationem* inter Augustum Augustamque plenissimam

mam habere firmitatem, constituit. Verum, licet ne verbulum quidem de hac lege in Corpore Juris extaret, nihilominus ea, quæ inibi disposita sunt, observanda fuissent. Itaque non opus fuerat, ut Justinianus dilectæ suæ Theodoræ, aut si mavis, ipsa sibi *d. L. 26. de donationum securitate* prospiceret.

XXIV. Eadem ex ratione Princeps etiam feudum, cuicumque demum libuerit, donare potest. Excipiunt quidem DD. *hæreticos, bannitos, infames*. Stryck. *Exam. Jur. Feud. cap. 6. qu. ult. ibidemque citati*. Verum uti non nego, hæc ita obtinere eo in casu, ubi dominus investiens superiorem agnoscit, cujus lege, ne istiusmodi personis feuda concedantur, cautum est: ita non video, quomodo hæc prohibitio Principem, qui superiorem vel plane non, vel minimum quod ad hunc actum non recognoscit, tenere queat. Etenim *banniti & infames*, ut de his priori loco dicam, aut ab eodem Principe hac poena affecti sunt, aut non. Si posterius, nulla adest necessitas, quæ Principem extraneum obliget, ut eosdem in suis regionibus pro talibus habeat, atque ita effectus ille, nempe exclusio à feudo, sponte cessat. Sin prius, extra omnem controversiam positum est, Principi pote-

potestatem eos in integrum restituendi competere. Atque hoc eo ipso, dum illis feuda donat, fecisse censendus est, propter verissimam juris regulam: *qui vult consequens, censetur etiam voluisse antecedens, si utrumque est in ejus potestate.* Generalis tamen hic claulula subjicienda est; *modo Princeps sciat, eos tales esse.* Quod si enim hoc ignoret, tacite ejus voluntas, quæ fundamentum est assertionis nostræ, adesse nequit. De hæreticis ideo non ambigo, quod nusquam in jure Divino, tam naturali, quam positivo universali, conversatio cum eis, aut eorum in civitatem receptio interdicta sit. Jam vero hoc axioma est certissimum: *quicquid Jure Divino non est prohibitum, illud à Principe fieri potest.* Quod tamen limitandum esse concedo: *nisi Princeps seipsum hac facultate privaverit*, dum v. g. leges fundamentales, quæ hæreticorum tolerantiam prohibent, se servaturum esse, promisit. Sic constat, vi *I. P. art. 7. §. 2. in f.* in Imperio Romano-Germanico tres tantum religiones tolerandas esse, quo circa nec Imperator, nec alius Statuum, nisi ei, qui uni ex his tribus addictus est religionibus, feudum concedere poterit.

XXV. Res autem à Principe donari possunt regulariter omnes, siue sint corporales siue incorporales.

rales. Nam & à privatis *jura* alteri donari possunt, & nihil fere hodie communius est, quam *dignitates* ac *Privilegia* à Principibus donari, utpote quibus solis facultas ea conferendi originarie competit. Nihil etiam interest, res donatæ sint *mobiles* an *immobiles*, *allodiales* an *feudales*, item jam *actu* in Principis bonis, an *adhuc spe* solum sint, e. g. fructus; quo etiam referenda donatio *expectativa*, super feudo nondum aperto, hanc enim fieri posse, docet Gail. 2. O. 155. Certa tamen *requisita* ut concurrant, necesse est, quibus deficientibus, donatio Principis invalida est. Hæc autem *requisita* à variis varie dividuntur, & fere tot sunt sententiæ, quot capita. Nobis, salvo aliorum judicio, commodissimum vilum fuit, ea in tria summa genera distingvere, quæ sunt: 1) *ut res donanda sit in commercio Principis*. 2) *ut sit Principis propria*. 3) *ut ejus alienatio Principi permissa sit*. De singulis jam seorsim agetur.

XXVI. *Primum* itaque requisitum est, ut *res sint in commercio Principis*. Sunt vero res quædam *commercio exemptæ* vel *simpliciter*, vel *secundum quid*, seu respectu certæ alicujus personæ. Prioris generis à Jctis Romanis recensentur *res Communes, Publicæ, Universitatis & Nullius*. Nullius autem

autem res sunt vel Sacrae vel Religiosae vel Sanctae.
pr. §. 1. & seqq. I. de R. D. Verum uti non nego,
respectu privatorum hæc adhuc hodie pene omnia
affirmari posse : ita, si ad Principem respicias, vix
esse, quin omnia neganda sint.

XXVII. Quod enim primo loco ad res com-
munes attinet, inter illas referuntur mare ac littora
maris. Quis vero nescit, ea hodie esse in domi-
nio illius Principis, cujus terram attingunt. Imo
non solum ratione præcipuarum partium, sed &
ratione integri oceanus proprietatis ac domini ca-
pax est, quod, rejectis adversariorum argumentis,
rationibus firmavit Dn. Præles Resolut. Lauterb.
tit. d. R. D. qu. 3. ubi simul auctores hujus contro-
versiae ab utraque parte allegantur. Si itaque Prin-
ceps maris dominium tenet, procul dubio illud et-
iam alteri donare potest. Memorabile hujusmo-
di factum in historia Veneta legitur : Pontifex nem-
pe Alexander Venetis propter auxilia in bello cum
Friderico I. Imperatore gesto præstita, dominium
maris Adriatici, quod Itali hodie Golfo di Venetia
vocant, donavit. Vid. Blond. de reb. & gest. Venet.
Jurene an injuria illud factum sit, hic non est locus,
ut disputetur ; saltem illud hinc cerni potest, quod
judicatum fuit, absolum non esse, si dicas, Princi-

pem mare, quod in ipsius dominio est, alteri donare posse. Illud certum est, prædictam Remp. hodieque in illa inniti donatione, Ducemque quotannis, pretioso annulo in mare projecto, idem ridendo pene ritu sibi quasi desponsare, de quo vid. Blond. c. l.

XXVIII. Ulterius rebus communibus accensetur *aer*. Verum illum hodie in dominio privatorum esse posse, dudum confecerunt eruditi. vid. D. Thomas. *ad Strauch. dissert. 6. th. 2.* Multo magis itaque in dominio Principis erit. Atque ea ipsa est ratio, cur hodie multis in locis molendina pneumatica, nisi venia à Principe impetrata erigi nequeant. Gryphiand. *de insul. cap. 11. num. 27.* Patet itaque, aerem hodie à Principe donari posse. De *aqua profluente*, quæ etiam quod ad usum lavandi, aquandi aut potandi inter res communes refertur, tanquam re exigui momenti, non multis laborabo. Sufficiet, si dixerò, ejus usum per consequentiam à Principe non solum adimi, sed etiam concedi. Prius fit, cum Princeps aliquem regione sua prohibet; posterius, cum introitum concedit.

XXIX. *Res publicas* in dominio Reip. esse, ipsi confitentur J Cti Romani; Hodie earum plurimas

rimas *regalibus* accenseri, in expedito est. Hopp. *Comment. ad §. 2. J. de R. D. in Ufu Hodierno*, atque ita eadem, quæ inferius de regalibus dicturi sumus, iis applicanda erunt, quo nos referimus. Quod ad *res universitatis* attinet, eas ab ipsa universitate in alium transferri posse liquet. Conf. Struv. *Synt. J. F. Cap. 6. §. 5. n. 4.* Ziegl. *de J. M. libr. 1. c. 41. §. 54.* Quis itaque Principi eandem potestatem neget? modo tamen, quod præsuppono, res universitatis ad ipsum prius legitimo modo pervenerit.

XXX. Sequuntur *Res Sacra*, hæ vel alienantur *seorsim*, vel *accessorie*, quatenus aliis rebus, quæ alienantur, adhærent. Posteriori casu alienatio indubie procedit. Vendita enim vel donata civitate aut pago, non possunt non templum aliæque res sacrae ad pagum vel civitatem spectantes simul transiisse. *arg. L. 22. de contrab. emt.* Ludwel. *Synops. Jur. Feud. cap. 12.* natura tamen usuque earum nihil imminutis. Eyben *elect. Jur. Feud. cap. 10. §. 2.* At seorsim res sacrae regulariter alienari non possunt. *L. 14. C. de S. S. Eccles.* Dico regulariter; dantur enim casus, qui alienationem rerum sacrarum licitam faciunt, de quibus videatur §. 8. *Inst. de R. D. & auth. præterea C. de SS. Eccles.*
Imo

Imo non vereor subscribere sententiæ Ziegleri *de J.M.lib. 1. c. 41. §. 41. inf.* statuentis, Principem non solum ob necessitatem, sed & ob indigentiam & utilitatem res sacras alienare posse. Jam, ut ad donationem hæc applicentur, sequentem ex præmissis regulam conficio : *Quoties res sacra alienari potest, toties etiam à Principe alteri donari potest ; modo finis ille, quem per alienationem ecclesia intendit, æque commode obtineatur.*

XXXI. Præterea distingvendum est, *inter rei sacræ alienationem ad usum æque sacrum, & inter ejusdem quam vocant, secularisationem* ; illa facilius Principi conceditur, quam hæc. Alia autem est quæstio : *An Princeps orthodoxus illas res, quas alii quidem, non tamen ipse, pro sacris habet, alienare queat ?* Quam affirmandam censeo. Itaque si Princeps, veræ religionis cultu imbutus, statuas sanctorum à superstitionis auro, argento gemisque ornatas, & divino honore cultas in usum profanum converteret, non magis peccaret ac *His-kias*, qui Baalitica idola aut comburi aut conflari curavit. Quod si tamen illius religionis affectu cum Principe de conservandis sacris suis pacti fuerint, hanc potestatem cessare, ex natura pactorum liquet. Superius enim *th. 24.* evicimus unicuique Principi,

Principi, tolerantiam hæreticorum atque infidelium concessam esse. Sic per *I. P. art. 5. §. 1. 2. & seqq.* cautum est, ne Imperator vel ullus Imperii Status subjectos suos, in exercitio religionis illius, quam anno 1624. coluerunt, turbet.

XXXII. Rebus sacris certo modo accensentur *Res Ecclesiasticæ*, quarum alienatio facilius Principi permittitur, & sæpius etiam in actum deducta est. Utenim ea taceam, quæ ante & post *Pacificationem Passaviensem à Protestantibus* facta sunt; nemini ignotum esse potest, Imperatorem consentientibus Statibus, quo bellum tricennale finiret, *Bremensem & Magdeburgensem Archiepiscopatus*, nec non *Episcopatum Verdensensem, Caminensem* aliosque cum quibusdam Abbatiis, ut loquuntur, secularisasse, quibus hodie Principes seculares fruntur. Sunt tamen DD. qui ad secularisationem semper casum necessitatis requirunt. *Eyben. elect. jur. feud. cap. 10. §. 4.*

XXXIII. Huc quoque pertinent *tituli*, i. e. prædia Clericis Ecclesiæ ad alimenta ipsorum destinata. *Vult. de feud. libr. 1. cap. 3. §. 10.* quorum alienatio à pontifice Urbano VIII. in Synodo Placentina circa annum 1095. prohibita fuit. *Rhet. Comment. Jur. feud. libr. 1. tit. 6.* Quæ prohibitio post-

modum in Concilio Lateranensi ad *decimas* quoque extensa est. *cap. 15. de decim.* Struv. *S. J. F. cap. 6. §. 4. n. 3.* Hodie tamen eam, quod ad decimas, non adeo observari, tradit Eyben. *elect. Jur. feud. cap. 9. §. 5.* nec injuria; istæ enim prohibitiones ex nimia superstitione profectæ, quomodo Principem à pontifice non dependentem obligare queant, non video. Nec tamen Principi licentiam pro lubitu in bona ecclesiastica grassandi concedimus, sed illud tantum contendimus, Principem exigente utilitate, vel etiam alia quadam occasione, his legibus non stringi. Confer. omnino Ziegler. *de J. M. libr. 1. cap. 41. §. 42. & seqq.*

XXXIV. *Rerum religiosarum* alienatio, si ad usum homogeneum fiat, hodie nulli privato, multo minus Principi interdicta est. *Sepulcra* quoque *hereditaria* in feudum dari posse, recte putat Bayer. *delineat. Jur. Feud. cap. 5. §. 15.* Atque ita subtilitate Juris Civilis in *L. 14. C. de legat.* inter ipsum monumentum & jus mortuum inferendi, quam etiam Ziegler. *d. l. §. 46.* taxat, non amplius opus est. De *rebus sanctis*, quin alienari possint, nullum superest dubium, cum quotidie eas in feudum dari, cernamus. Ratio vero, cur Romani eorum alienationem prohibuerint, ex superstitione

ne Gentilium orta est, qui putarunt, res sacras Diis superis, religiosas Diis inferis, & sanctas semideis seu Heroibus dedicatas esse. Cessante itaque causa, cessat etiam effectus.

XXXV. Hæc de rebus, quæ simpliciter extra commercium esse dicuntur, sufficiant. Sequuntur res, *quæ secundum quid, seu intuitu certæ personæ commercio exemptæ sunt.* Hæc iterum vel sunt *extra commercium Principis donantis tantum, vel extra commercium donatarii.* Priori casu donatio non impeditur. Sic quamvis certum sit, Regem Galliæ, qua talem, non posse esse Episcopum aut Præfectum, nemo tamen inficias ibit, Eum Episcopatus aut Præfecturas aliis donare posse. Quod etiam J Cti Romani observarunt. Vid. *L. 34. de V. O. L. 49. §. 3. de legat. 2.* Posteriori vero casu, si scilicet res extra commercium donatarii est, donatio non valet. Sic Imperator, quamvis in certis Imperii Capitulis & Monasteriis Jus primariarum precum habeat, vi cujus uni personæ Canoniarum seu simile beneficium Ecclesiasticum conferre potest. vid. Thomas. *Doctrin. Imper. Rom. Germ. tab. 6.* illud tamen non cuilibet pro lubitu concedere potest. Nam non solum requiritur, ut præsentandus beneficii Ecclesiastici capax sit; quales, qui

E 2

sint,

sint, ex Jure Canonico discendum est ; sed & ut ejus sit conditionis, quam statuta illius Capituli vel Monasterii peculiaria requirunt, e. c. in *Bambergensi* atque *Herbipolensi* Episcopatu exigitur, ut Canonicus Nobilis Imperii immediatus sit, atque insuper sedecim proximos suos Majores, (*seine sechszehen Aeltern*) tales fuisse, demonstret. Cæsar itaque, si talia requisita non habenti Canoniatum in illis Episcopatibus donaverit, quamvis alias facultas aliquem præsentandi ipsi competat, hoc tamen casu nihil egit. Eodem modo res se haberet, si Imperator de feudis Germaniæ regalibus, quæ masculina sunt, feminam investire vellet.

XXXVI. *Secundum* donationis à Principe factæ requisitum est, *ut res sit Principi propria*. Rei enim alienae donatio nulla est, adeo, ut donans ne quidem ad evictionem teneatur, quod non solum de Jure civili verum est, per *L. 18. §. ult. de Donat.* sed etiam de Jure naturali ; nemini enim liberalitas sua debet esse damnosa. Plane de dolo possum adversus eum habere actionem, si dolo fecit, inquit Ulpianus in *d. L. 18.* De re tamen in feudum data, licet id gratis fiat, singulare est, quod dominus directus ad evictionem præstandam adstringatur. *2. F. 8.* ita tamen, ut tantum feudum priori æquivalens,

valens, vel numos, pro quibus feudum emi possit, praestare debeat. 2. F. 12. R. autem cur de feudo hoc in casu aliter, quam de allodiali donatione, dispositum sit, ea datur, quod contractus feudalisis bilateralis, & utrinque mutuas praestationes requirat. Struv. S. J. F. cap. 6. §. 9. n. 3. Nec obstat, superius à nobis assertum fuisse, Principem legibus hisce non teneri; inferius enim demonstraturi sumus, Principem in contractibus jure privatorum uti. Quod si tamen Vasallus rem alienam esse sciverit, dominus illi plane non obligabitur. 2. F. 8. pr. Cum autem etiam res dentur, quarum quidem dominium ad Principem non spectat, in quibus tamen aliud jus in re v. c. hypotheca aut servitus, ipsi competit; certum est, non quidem rem ipsam, sed tamen jus illud quod in rem Principi competit, in alium transferri posse: modo illud jus alias sit transitorium.

XXXVII. *Tertium requisitum est: ut Principi rei donanda alienatio sit permessa.* Ex sequentibus enim patebit, dari res, quæ non solum in commercio, sed etiam in dominio Principis sunt, quarum tamen alienatio à Principe fieri nequit. Ejusmodi res videntur esse *triplices*: quædam enim *sua natura inalienabiles* sunt, quædam *propter ac-*

cedens pactum, quædam denique propter expressam prohibitionem. Ne autem alicui in methodum impingere videamur, monendum erit, nos quidem non diffiteri, res sacras, de quibus antea in requisito primo egimus, etiam natura sua inalienabiles esse. Ex hoc tamen non sequitur, utrasque uno in loco tractandas esse, uti quidam existimare possent. Licet enim in prædicto tertio conveniant, in alio tamen, dominio scilicet, quod hic præcipue attenditur, maxime differunt. Res enim sacræ in nullius plane dominio sunt; illas vero, de quibus jam dicendum erit, dominum agnoscere, omnes concedunt. Patet itaque, hanc divulsionem ex justa methodo atque sufficienti ex causa factam esse. Sic etiam J Cti adoptionem in genere in arrogationem & adoptionem in specie distinguunt, & deinde hanc vel plenam vel minus plenam faciunt; cum tamen alicui absolum videri posset, plenam cum minus plena in eodem genere conjugui, utpote quæ ab illa ratione translata patriæ potestatis valde differt; & è contrario in eodem tertio cum arrogatione convenit. Verum sicut ratione causæ efficientis hæc divisio optime se habet: ita & nostra à dominio desumpta facile se defendere potest.

XXXVIII. Inter *res* itaque *sua natura inalienabiles* nonnulli primo *regalia* referunt, & quidem ob rationem lat speciolam. Cum enim partes summæ potestatis seu Majestatis sint, facile colligere posses, eas sine aliqua ejusdem amissione alienari non posse. Verum distingvendum est inter *alienationem omnimodam & aliqualem*, quod Politici *communicationem* vocant. vid. Cellar. *Polit. libr. 2. cap. 7. §. 31. & seqq.* Illam sine amissione particulæ Majestaticæ fieri non posse, concedo; at hæc fit salva Majestate. Omne enim jus originarie ac radicaliter penes ipsum Principem manet. Quod eo magis verum erit, si jus istud sive regale per modum feudi concedatur, quia tum dominium directum Principi salvum, manet, quod utique alienationem non importat. Struv. *S. J. F. c. 6. §. 13. n. 2.* Quid? quod interdum non ipsum jus, sed tantum exercitium juris à Principe donatione concedatur, quo casu auctoritati Principali nihil decedere potest.

XXXIX. Huc quoque aliqui trahunt *domanialia*, quæ secundum Grot. *de J. B. & P. lib. 2. cap. 6. §. 11.* sunt fructus destinati ad sustinenda reipubl. aut regię dignitatis onera. *Horum alienatione Principi interdicit* Grot. *d. l.* Ratio ejus præcipua

pua est, quod Princeps horum bonorum sit tantum
usufructuarius, proprietates autem eorum ad popu-
 lum pertineat; quæ etiam est sententia Hoppii in
Comment. ad §. 4. J. de usucap. Constat vero, u-
 usufructuarium rem, in qua usumfructum habet,
 nullo modo alienare posse: hinc sequitur, Princi-
 pem sine consensu populi domanialia in alium
 transferre non posse. Aliam adhuc rationem ad-
 dit Pufendorf. qui eandem cum Grotio sententiam
 fovet *de J. N. & G. lib. 8. cap. 5. §. 11.* scilicet *præju-*
*dicari hoc modo futuro successor*i, qui tamen etiam
 pro dignitate sustentandus sit. Id vero laudati au-
 ctiores concedunt, hæc non ubique obtinere. Du-
 plicia enim statuunt *regna, patrimonialia* nempe
& non patrimonialia, quæ ab iis *usufructuaria* vo-
 cantur, quam recte, mox dicemus. In illis, in-
 quiunt, idem jus, quod privatus ratione patrimo-
 nii sui habet, Principi competit, & istiusmodi con-
 ditionem ea potissimum regna accipiunt, quæ jure
 belli occupantur: Sicuti itaque hoc in casu totum
 regnum à Rege pro lubitu alienari posse confir-
 mant; ita multo magis eandem potestatem quod
 ad regalia concedere, necessum habent. Grot. *de*
J. B. & P. lib. 1. cap. 3. §. 11. & seqq. & lib. 2. cap. 6.
§. 3. Pufendorf. de J. N. & G. lib. 8. c. 6. §. 6. & lib. 8.
cap. 5.

cap. 5. §. 1. quibus etiam quod ad hunc casum accedit Ziegler. *de J. M. lib. 1. cap. 4. §. 26.* In his autem nempe non patrimonialibus propter adductas rationes Principem alienandi potestate carere, putant.

XL. Verum, quod pace tantorum virorum dixerim, rationes eorum, quibus posteriori in casu Principi alienationem domanialium interdiciunt, sufficientes esse non videntur. Quod enim ad priorem attinet, scilicet Principem solum usufructuarium esse, eam falsissimam esse, dudum demonstravit Ziegler. *ad Grotii l. l. c. c.* Nec posterior ratio, successori nempe derogari, plus momenti habet. Quis enim unquam negavit, successori à prædecessore suo certis in casibus derogari posse. Ipse quoque Pufendorf. argumentum suum convellit *d. tract. lib. 8. cap. 10. §. 8.* inquit : *quod enim Regibus competat facultas ipsam civitatem per debita obligandi, manifestum est.* Nonne vero per debita successoris conditio deterior redditur ? Et certe si hoc principium admitteretur : toties Principem ad facta prædecessoris sui præstanda non teneri, quoties per ea conditio ipsius deterior reddita est ; nulla certe pactio pacifica, nulla foedera aliæve conventiones inter Principes consistere possent.

lent. Imo fides, quæ in Principibus quàm maxime conspicua esse debet, ab iisdem longissime exularet. Quia Grotius ipse sibi non adeo obscure contradicit, dum *lib. 2. cap. 6. §. 13.* oppignorationem domanialium Principi concedit. Certissimum quippe juris principium est: alienare prohibitum, nec oppignorare posse; omnis enim oppignoratio est species alienationis, ipso fatente Grotio *d. l. §. 9.* Nec est, quod dicas, Grotium ibi solum in certo casu oppignorationem concessisse; nam minimum eodem in casu, propter datam à seipso regulam, etiam alienationem admittere debuisset.

XLI. Si itaque, qui in jure naturali parum præsidii inveniri cernunt, ad *Jus Canonicum* confugiunt, ex eoque objiciunt *cap. 33. X. de jurejur.* ubi Pontifex Regi Hungariæ concedit facultatem revocandi bona regni ab ipso alienata; non obstante, quod juramentum de non revocandis iisdem præstiterit. Verum ex eodem capitulo responsio, objectionem hanc diluens, desumi potest. Præsupponit enim Pontifex casum, ubi Rex in coronatione sua *pacto fundamentalis juramento confirmato promisit*, se nihil ex regni bonis alienaturum esse, id quod patet ex verbis: *in coronatione juraverit*
jura

jura regni sui & honorem corona alligata servare. Jam vero, uti statim dicemus, concedimus, per pacta, inter imperantem & subditos inita; Principi posse facultatem alienandi adimi. In præsens vero illud solum quaeritur: *Num, ubi hac de re nihil conventum, Principi domanialium alienatio concessa sit?* Negatum id quidem est ab auctoribus antea citatis. Verum sicut rationes eorum non sufficere, ostendimus: ita jam pro firmanda sententia nostra nonnulla adducemus.

XLII. Primo axioma illud, cujus superius etiam mentionem fecimus, ab omnibus conceditur, nempe *ea, quæ jure divino non sunt prohibita, naturali libertati relicta, adeoque tamdiu libera esse, donec prohibitio aliqua ostendatur.* Ubi igitur hæc cessat, ibi pro facultate alienandi præsumendum est. Quod etiam de omnibus Germaniæ Principibus (de Imperatore enim mox dicemus) verum est, qui tamdiu domanialia alienare poterunt, donec pacta contraria cum subditis suis inita adducantur. Etenim nec *Civili, Canonico aut Feudali*, nec etiam *proprio Germanorum jure* alienatio domanialium Principibus interdicta legitur; quin potius antiquissima Germaniæ consuetudine ea semper pro licita habita fuit: *reductionum* autem

F 2

reunio-

reunionumque ab exteris inventa nomina, ante paucos annos apud Germanos inaudita fuere.

XLIII. Ulterius nemo negare potest, ad-
versariorum sententiam *Principes extra commercium constitutos longe infra privatorum sortem summo cum dedecore ac damno detrudere*. Cum autem unicuique privato de rebus propriis disponendi, necessitatibusque suis subveniendi facultas relicta sit, quaeso, quid adeo peccarunt Imperantes, aut quis genius adeo iratus illis obtigit, ut eadem illis illicita sint? Denique fac, damnum aliquod exinde ortum esse, nonne satius fuerit, illud collatione omnium farciri, quam uni immerenti tantam jacturam inferri. Plura de hac quaestione vide in Dn. Præsidis *disput. de jur. fisc. in dub. quest. th. 44. & seqq.* Præter domanialia autem alia adhuc bona Princeps possidet, inter quæ referuntur *fiscalia*, quæ creberrime cum domanialibus confundi videas, & *patrimonialia*, quorum tamen alienatio à nemine, quod sciam, in dubium vocatur. Hopp. *Comment. ad §. 4. I. de usucap.*

XLIV. Sicuti autem hætenus recensita nullo jure inter res sua natura alienari prohibitas referri diximus; ita è contrario optime in hunc ordinem collocari possunt *Principatus & Regna ipsa,*

ipsa, quod tamen sub distinctione intelligendum est. Regna enim patrimonialia pro lubitu alienari posse, superius concessimus. At alienatio eorum, quæ non sunt patrimonialia, prohibita est. Cum enim hæc ab initio libera populi voluntate delata sint, non est præsumendum, eam fuisse populi voluntatem, ut alienatio imperii sui permetteretur, sunt verba Grotii de J. B. & P. lib. 1. cap. 3. §. 13. id quod non solum de totius regni, sed etiam de partis alienatione verum est. Imo in posteriori casu non solum Regis & populi consensus requiritur, qui tamen in priori casu sufficit: sed insuper opus est, ut etiam partis alienandæ consensus adsit; nisi tamen extrema adsit necessitas, ubi cessare potest. Vide hæc latius apud Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 6. §. 3. & seqq. ut & apud Pufendorf. de J. N. & G. lib. 8. cap. 5. §. 9. Ea autem, quæ de alienatione regni diximus, etiam obtinent, si Rex regnum suum tanquam feudum ab alio recognoscere vellet. Pufend. c. 1. §. 10.

XLV. Provehimur, jam ad secundam speciem, sc. ad res, quæ propter pactum, quod interdum jurejurando confirmatur, a Principe alienari nequeunt. Huc itaque referendum est illud exemplum, superius ex cap. 33. X. de jurejur. objectum,

ubi memoratur, Regem Hungariæ ante coronationem juratam promissionem de regni bonis non alienandis præstitisse. Conventio autem, qua Imperantium potestas restringitur, ut plurimum inter futuros imperantes atque subditos ante delationem Imperii iniri solet. Interdum tamen etiam post delatum jam imperium pacta fiunt. Sicut ex actis publicis constat, haud raro Imperatori longo tempore post electionem & Imperii delationem Capitulationem acceptandam ab Electoribus oblatam esse, quod in Ferdinando I. contigisse memorat Gulich. *ad Capitul. Joseph. cap. 4. §. 7.*

XLVI. Dicta vero conventio inter Imperantem futurosque subjectos ab aliquibus nomine *legum fundamentalium* insignitur, sed, si dicendum, quod res est, nimis stupide. Namque lex nisi à superiore ferri nequit. Quis vero dixerit, Imperantem subjectorum suorum subditum esse? Neque effugient absurditatem obtendendo, nonnunquam ante delationem imperii hanc conventionem iniri. Etenim non necesse est, ut ille, cui imperium deferitur, ante delationem fuerit ejusdem imperii subjectus, potest enim & extraneo, in quem deferentibus nihil juris est, deferri. Alias sequeretur, Augustissimum nostrum Regem, antequam
à Polo-

à Polonis ipsi delatum fuit regnum, iisdem subiectum fuisse, quod quam absurdum sit; nemo non videt. Imo fac, electum antea populi subditum fuisse, procul tamen dubio dum Imperantis dignitatem nanciscitur, ab omni subiectione liberatur, qua cessante etiam lex cessat. Ejusdem farinae est & illa excusatio, qua respectu subditorum conventionem istam legem esse dicunt: cum enim subditi ex illa non obligentur (quis enim Electorum aliorumve Statuum aut iis subditorum obligationem ex Capitulatione Imperatoris deducere vellet?) respectu eorum non est lex, obligatio enim est de essentia legis. Qui autem dicunt, Principem eo ipso, dum in obligationem istam consentit, eam tanquam legem sibi imponere, risum potius, quam refutationem merentur; hoc enim sensu omnes conventiones, contractus & pacta leges nominari possent. Ex quibus manifestum est, longe accuratius illas conventiones pactorum fundamentalium nomine venire. Confer. Schwed. *part. gen. cap. 2. §. 12.*

XLVII. De cetero nullibi pacta istiusmodi fundamentalia clarius existunt, quam in Germania nostra, ubi Imperatoris potestas ab Electoribus per *Capitulationem*, ut vocant, restringitur. De qua

quā fufius egerunt Conring. & Rachel. quique hunc in omnibus fequitur Gulich. *ad Capitul. Joſeph.* Nos ea tantum, quæ ad ſcopum noſtrum, prohibitionem nempe alienationis faciunt, recenſebimus. *Prohibetur autem Imperator alienare, oppignorare aut alio quocunque modo gravare bona Imperii.* vid. *Capit. Leopoldi & Joſephi art. 12.* Præterea, quamvis alias etiam Episcopis conſeſſum ſit, res infeudari ſolitas de novo in feudum dare, prout ſupra *th. 11.* monuimus, nihilominus Imperatori interdictum eſt, ne *feuda Imperii regalia*, ſi qua aperta fieri contingeret, in alium transferat. *Capitulat. Leopoldi art. 30. & Joſephi art. 29.* Dum vero *feudorum non regalium* ibidem nulla mentio facta eſt, tacite eorundem alienationem permiſſam eſſe, conſequitur.

XLVIII. Sicuti autem ſuperius diximus, Principem non ſolum res corporales, ſed & incorporeales, *jura nempe & privilegia*, donare poſſe; ita ſciendum eſt, etiam hoc in caſu Cæſaris poteſtatem reſtrictam eſſe. Sic per *Capitulat. Leopold. art. 34. Joſeph. art. 33.* cautum eſt, ne Imperator ſine conſenſu Electorum alicui *privilegium mone- tandi* concedat, idem quoque ratione vectigalium concedendorum obtinet. vid. *Capit. Leop. art. 21.*
Joſeph.

Josepb. art. 20. Præterea Imperatori non est licitum, *majores dignitates* e. g. Principum, Comitum &c. cuivis pro lubitu largiri, sed certum hic modum, certa que requisita observare debet. *Capitul. Leop. art. 47. Josepb. art. 43.* Et quamvis Cæsar aliquem Principis vel Comitis titulo honoraverit: illud tamen solus efficere nullo modo potest, ut idem *votum & sessionem in comitiis Imperii* impetret; nisi Status Imperii, & præcipue illud, cujus membrum fieri debet, collegium consenserint. *d. d. l. l.*

XLIX. Denique *res quædam à Principe alienari non possunt, propter expressam prohibitionem.* Paradoxon hoc quibusdam videbitur, Principem, quem omnibus superiorem fecimus, ab aliquo prohiberi posse. Quamvis enim ex adductis in §. §. *precedentibus* exemplis manifestum sit; Principi non raro multa omittenda esse, quæ alias sua natura licita sunt; fundamentum tamen ipsi in pacto, non vero in prohibitione, quæsumus. Verum quicquid sit, omnino casus dantur, ubi vi prohibitionis quædam à Principe omitti debent, eorumque in præsens duos recenslebimus.

L. Prior est, quando illæ personæ, quibus naturalis in Principem potestas competiit, quales sunt
G paren-

parentes, *aliquid alienari prohibuerunt*, quod ut plurimum in testamento fit, & inter privatos fideicommissum familiæ vocatur. *Nov. 119. cap. 11. & auth. sed in ea, ubi Brunnemann. C. ad L. Falcid.* Hoc autem fideicommissum non solum in regno patrimoniali, ubi de toto regno ab Imperante per ultimam voluntatem disponi posse, supra monuimus: sed etiam in regno non patrimoniali seu usufructuario locum habet. Quamvis enim Princeps hoc in casu de ipso regno disponere nequeat, potest tamen res proprias descendentibus suis sub certis conditionibus relinquere, quæ deinde ab illis vi obligationis naturalis non minus implendæ sunt, ac dispositiones privatorum propter auctoritatem legum civilium. Huc tamen non pertinet fideicommissum pactitium, hoc enim prohibitionem non involvit. Idem dicendum de eo casu, cum Princeps regnum aut alia bona extraneo cuidam, sub quo & frater intelligitur, relinquit, sub conditione, ne alienet. Acceptantem enim non vi prohibitionis, sed propter pactum teneri, ii, qui rerum moralium gnari sunt, intelligunt, aut si jus Civile in partes vocandum, obligatio illa ex quasi contractu, aditione nempe hæreditatis, descendit.

LI. *Secundus casus existit in illis Principibus,*

bus, qui certo respectu supremi, & alia consideratione, subjecti sunt. Qualem conditionem in Principibus Germaniæ nostræ supra demonstravimus. Hi scilicet ratione Superioritatis Territorialis independentes sunt: *vid. th. 8. & seqq.* in certis tamen casibus nil, nisi obsequii gloria ipsis relicta est, *th. 6.* Ita ab Imperatore Principes Germaniæ prohiberi possunt, ne Principatus suos vel in totum vel pro parte alienent. *Seckendorffs Deutscher Fürsten-Staat lib. 2. cap. 2. §. 2.*

LII. Fortasse & feuda huc referenda esse, nonnulli putabunt, verum quo minus id faciamus, lat nobis rationis est; Etenim aut feuda sunt regalia, tunc sub nomine Principatuum comprehenduntur, aut non sunt regalia, & tum eorum mentionem hic fieri, nihil attinet. Quamvis enim ea sine domini directi agnatorumque consensu alienari non posse, concedatur, attamen Princeps ut Princeps, (qualem in tota dissertatione præsupponimus) feuda non regalia, vasalli instar, possidere nequit. Extra territorium vero si feuda non regalia possideat (quæ feuda extra curtem vocantur,) respectu illorum non est Princeps, sed privatus, adeoque si quam de iis donationem faceret, illa effectum Principalis donationis, de quo infra dicemus, non haberet.

LIII. Meliori jure huc referenda sunt *fidei-
 commissa familiae & pactitia*. Quod ad illa attinet,
 Principes Germaniae, ne ea alienent, obligari, pa-
 tet ex elegantissimo responso Facultatis Juridicae
 Vitembergensis apud Zieglerum *de J.M. lib. 1. cap.*
4. §. 28. Hæc vero, tametsi ea ratione Principum
 omnimodo independentium prohibitionem non
 involvere diximus, *th. 50.* hic tamen eandem im-
 portant, propterea quod Principes Germaniae Ju-
 diciis Imperii subjecti sunt, à quibus alienatio in-
 terdici potest, *conf. th. 6. & 51.* Fideicommisso-
 rum autem pactitiorum sedes est in *L. 3. C. de donat.*
quæ sub mod. quo itaque res eo melius intelligatur,
 hunc casum pono: Princeps *Ludovicus* Principi
Carolo bona quædam donat, hac conditione, ut
 post decennium eadem Principi *Friderico* restituat.
 Hic manifestum est, *Carolum* bonorum donato-
 rum dominium per decennium habere, ita tamen
 ut eadem alienare nequeat; & licet de facto id fie-
 ret alienatio pro nulla habenda foret. Jam autem
 quæritur; quam actione teneatur *Carolus*, si
 decennio elapso rem restituere recuset? Resp. *Lu-*
dovicus eum conditione causa dati causa non se-
 cuta convenire poterit. *Friderico* vero adversus
Carolum dabitur aut actio ex stipulatu, si scil. hæc
 inter-

intercessit, aut condictio ex hac Lege Vid. Brun-
nem. *ad h. l.* DD. communiter fideicommissario
actionem realem concedunt, quam sententiam,
quamvis verba hujus legis ibi: *condictitiae actionis*
persecutionem respiciant, praxis tamen fori sequitur.
Mihi vero nunquam non arrisit sententia Dni. Præ-
sidis, qui eam actionem in rem scriptam esse statuit,
harum enim natura est, ut quamvis ex jure ad rem
orianatur, contra quosvis tamen possessores dentur.

LIV. Uti autem omnis donatio, ita & ea,
quæ à Principe proficiscitur, *gratis* fit, & quidem
ut plurimum ad remunerationem benemerito-
rum. Quæ præsumptio huic donationi adeo per-
petua est, ut nulla causa expressa ea in dubio prop-
ter merita facta esse censeatur. Quæ autem in jure
Civili circa modum donandi disposita sunt, ea,
quatenus ex jure naturali descendunt, huc applica-
ri possunt. Sic certum est, Principem vel inter
vivos vel mortis causa *pr. Inst. de donat.* sub modo,
sub conditione, ex certo die, ad certum diem *L. 2.*
C. de donat. quæ sub mod. donare posse. Nec mi-
nus donatio per personam intermediam e. g. pro-
curatorem fieri potest. Vid. Schilt. *Introd. ad Jus*
Feud. cap. 4. §. ult. Ea vero, quæ jus Civile præ-
ter juris naturalis tradita adjecit, hinc exulant, quod

& ipsi Romani observarunt. Sic quamvis donatio quingentos aureos excedens, nisi insinuata fuerit, de jure Civili quod ad excessum vitietur; *L. 34. pr. §. 1. L. 36. §. 3. C. de donat.* ea tamen donatio quæ ab Imperiali munificentia proficiscitur, ab insinuatione immunis declarata est *d. L. 34. pr.* quod etiam ad donationem Principi à privato factam extensum *auth. item §. à privatis d. t. ne Princeps* deterioris esset conditionis in dando, quam in accipiendo. Adde quæ supra diximus *th. 23.*

LV. Accedimus jam ad explicandam vim & efficaciam donationis Principalis. Omnem vero donationem donantem ad implendam promissionem obligare in aprico est. Et quamvis illa vis quod ad privatos lege insuper civili firmata sit; nihilominus tamen jus naturæ solum sat virtutis habet, ad Principem efficaciter obligandum. Sicut autem Princeps & auctoritate & potentia privatos antecedit: ita & donatio ejus longe majores effectus, ac privatorum aliqua producit. Ante omnia certum est, constitutiones Juris Civilis, effectum donationis restringentes, intuitu Principis cessare, utpote cui omnia, quæ jus divinum non prohibuit, licent. Quocirca, etsi ex sententia juris Civilis donatio tantum jus ad rem tribuat; jus vero

vero in re seu dominium insecuta demum traditione transferatur : nihilominus in donatione Principis rem aliter se habere, dicendum est. De jure enim naturali *traditio ad transferendum dominium necessaria non est* ; Potius constat, illud etiam ex pacto nudo transferri Grot. *lib. 2. cap. 6. §. 1.* ad quem locum omnino videatur Ziegler, qui non solum ridet eos juris Civilis DD. qui Dominium sine traditione transferri, sibi imaginari non possunt : sed etiam eleganter ostendit, casus illos, ubi Romani dominium sine traditione transferri, statuerunt, non ex beneficio juris Civilis esse, sed ex simplici jure naturæ, quod lex civilis in usum revocaverit.

LVI. Verum enim vero ne quidem opus est, ut juris naturalis placita adeo enixe adducamus : siquidem etiam sententia juris Civilis idem effectus de donatione à Principe facta demonstrari potest. Etenim, ut modo diximus, certum est, *de jure Civili saepe dominium sine traditione transferri*, id quod fit 1) *per legem*, non solum in donatione mortis causa, propter nuptias, & ea quæ ecclesiæ, civitati &c. fit ; ut supra *th. 1. 2. & 3.* demonstravimus : sed etiam in legato & fideicommissio *L. 80. de legat. 2.* 2) *Per officium Judicis* in judicis divi-

divisoriis, familiae herciscundae, communi dividundo, finium regundorum. §. ult. f. de offic. Iudic. Imo 3) per solum privatorum contractum in societate omnium bonorum L. 1. in f. & L. 2. pro socio. Jam vero Princeps est fons & origo omnium legum, Iudices quoque omnem potestatem à Principe accipiunt; quapropter idem effectus Principi non potest non competere. Cessat itaque in eius donatione L. 15. C. de R. V. qua dispositum est, ut ei, qui antea jus ad rem habuit, praefertur ille, qui postea jus in re consecutus est. Ut res clarior fiat, sequentem propono casum: Titius donavit ante annum fundum suum Lucio, traditionem autem usque in hunc diem suspendit; hodie eundem fundum Cajo donat, & insimul tradit. Quaeritur, uter horum praefereendus sit? Resp. Cajum praefereendum esse. Quamvis enim Lucii jus antiquius sit, attamen Caji jus longe fortius est. Aliter vero res se habet in donatione Principis. Ratio differentiae facilis est, privatus enim per solam donationem tantum jus ad rem transfert: at Princeps nuda promissione statim jus in re transmittit. Quocirca, licet postea rem donatam nondum traditam alteri rursus donet, & simul tradat, posterior tamen nihil consequitur, unde priori anteferri possit.

fit. Illustravit hanc quæstionem integra observatione Gail. 1. O. 55.

LVII. Cum autem *th. 25.* monitum sit, Principem etiam *expectativam feudi nondum aperti* alteri donare posse, videndum erit, an tum idem effectus obtineat, atque ita dominium statim in expectativarium transeat? Casus talis est: *Princeps*, idemque dominus directus, *Titio* confert expectativam feudi, deinde vero, antequam decedat vasallus ultimus possessor, ad ejusdem petitionem prædictum feudum in allodium convertit; quo facto Vasallus ejusmodi fundum olim feudalem, nunc allodiale, *Cajo* vendit & tradit. Jam quidem certum est, expectativario contra Principem, qui simul dominus directus fuit, actionem personalem competere. At illud quæritur: *An etiam tertium possessorem, nempe Cajum, actione reali convenire queat?* quod prima fronte affirmandum videtur, non quidem de istiusmodi domino directo, qualis communiter in jure feudali Longobardico describitur; sed de eo, qui simul est Princeps, præsertim in Saxonia, ubi idem est Princeps ac dominus directus idem vasallus ac subditus. Vasalli enim Saxonici non solum de fidelitate, sed etiam de subjectione jurant. Vid. Dn.

Præf. Resol. Lauterb. tit. de judic. p. 123. & seq. Quo quidem præstructo, fortassis non obstare credideris, *L. 15. C. de R. V.* nec illud, cum contenditur, expectativam nihil aliud, quam donationem esse, atque ita non modum, sed solum titulum largiri, quum ipsi dixerimus *ib. præced.* hæc jura Principem non obligare. Amplius quidem objici posset, Principem seu dominum directum tempore illo, quo adhuc vixit Vasallus, idemque possessor, nondum habuisse dominium utile, sed solum spem consolidationis, ergo nec ipsum dominium utile transferre potuit, quamvis maxime accesserit investitura & traditio. Verum Resp. in præsentī casu locum esse *fictioni retroactionis*, ita ut, quemadmodum Princeps pure donans statim revera transfert dominium, ita tempus mortis vasalli ejusdemque ultimi possessoris retrahatur ad tempus initæ donationis, atque adeo ejusmodi donatio pure facta, consequenter tempore donationis dominium utile in Principem, eundemque dominum directum jure consolidationis, & amplius ex ea donatione prædictum dominium utile statim in expectativarium transiisse fingatur.

LVIII. At enim vero alia est in hoc capite quæstio potestatis, alia voluntatis. Quin enim Prin-

Princeps, ut Princeps, expectativam cum eo effectu, quem prædiximus, conferre possit, nullus dubito. Num vero idem in dubio & regulariter facere velle intelligatur, merito ambigas, quum potius secundum receptum usu Jus Feudale se conformare, atque adeo ante investituram jus in re translatum nolle, credatur. Unde, cum in dubio magis domini directi jure, quam jure Principis expectativam conferre præsumatur, cautela expectativario commendanda est, ut vel *verba reduplicativa*, ut Princeps, als Landes-Fürst, literis expectativæ instituenda, vel *hypothecam super ipsa feudi expectativa* cum consensu domini directi sibi constituendam, vel denique, quod magis est, statim *eventualiter*, ut loquuntur, h. e. in eventum mortis ultimi possessoris à domino directo super ejusmodi feudo *se investiendum curet*. Nam utroque casu consequitur jus in re & actionem realem, & altero quidem hypothecariam, altero, eveniente scilicet die, rei vindicationem contra tertium quemcunque possessorem.

LIX. Tantum tamen effectum Principis donatio non habet, ut etiam *possessionem* ipso jure transferat; hæc enim sine facto vel proprio, vel minimum per alium exercito, concipi nequit, non

solum ex sententia juris Civilis, vid. *L. 4. C. de acquir. & retin. possess.* sed etiam secundum placita juris naturæ, quod luculenter demonstrat Pufend. *de J.N. & G. lib. 4. c. 9. §. 7.* Videmus etiam in omnibus illis casibus, in quibus dominium ipso jure transire diximus, possessionem sine traditione non transferri. *Gail. 2. O. 52. n. 9.* Hinc eo in casu interdicta retinendæ vel recuperandæ possessionis locum non habent. *ibid. n. 2.* Investitura quoque ipsa non possessionem, sed tantum facultatem possessionem apprehendendi largitur *ibid. n. 14.* Imo *italia à Principe donata sunt, quibus vehemens obstat præsumptio, ne quidem in possessione præsentanea defenditur. donatarius, arg. cap. 7. de privileg. in 6.* Istiusmodi autem sunt regalia, item immunitas ab oneribus publicis &c. Sed excipitur vulgo possessio decennalis, quod quidem sic capiendum; privatum contra Principem *non vincere in possessorio summario*, seu hoc ipso, quod possideat; *vincere tamen in possessorio ordinario*, seu ob admixtam possessioni circumstantiam justitiamque vel ratione temporis h. e. quod possideat per 50. annos, vel ratione qualitatis, quod titulatam habeat possessionem. Vid. *Dn. Præl. Resolut. Lauterb. tit. de A. A. P. p. m. 109. & seq.*

LX. *Alter* peculiaris donationis à Principe factæ effectus est, *quod in ea jus accrescendi obtineat.* Est autem jus accrescendi, cum res aliqua pluribus indivisim concessa post mortem unius aut plurium non ad concedentem revertitur, sed consociis cedit. Jus hoc regulariter à negotiis inter vivos exulat. Vid. Hopp. *Comment. ad §. ult. l. de donat.* Verum per expressam constitutionem Constantini in *L. un. C. si liberal. imperial. soc. &c.* cautum est, ut jus accrescendi in donatione Principis obtineat. Requiritur autem ut 1) *una eademque res*, 2) *ab uno eodemque Principe* 3) *pluribus* 4) *indivisim* donata sit. Quod si vero unicuique donatario certa pars assignata fuerit, jus istud cessat *arg. d. L. ibi communiter.* Addi potest & 5) *ut sc. res illa sit allodialis*, in feudo enim jus accrescendi non obtinet, per expressum textum 2. *F. 12.* Ratio forte est, quod feudi concessio inter contractus referatur. *Tertius* denique effectus est, *quod in re à Principe filiofamilias donata patri non competat ususfructus.* *L. 7. C. de bon. quæ lib.* Ceterum quæ hic de donatione à Principe facta diximus, etiam locum habent in *donatione Principi facta*, *arg. auth. item & à privatis C. de donat.*

LXI. Isti vero effectus, quibus donatio

Principis radiat, *contractibus à Principe celebratis tribui non possunt.* Princeps enim in contractibus suis jure privatorum utitur, seque non solum naturaliter, sed etiam civiliter obligat. Atque illud *natura justitiæ commutativæ* (in contractibus præcipue dominantis) *requirit*, inquit Ziegler. *de J. M. lib. 1. cap. 31. §. 22. ut quo vinculi nexu obligatum sibi habere velit contrahentem, eodem ipse quoque illi obligetur, cum justitiæ commutativæ hæc sit natura, ut respectum personæ plane non admittat.* Conf. Auctores magno numero citati à Gail. 2. O. 55. n. 7. Consentit etiam Laut. *in Corp. jur. tit. de in lit. jur.* ubi juramentum in litem adversus Principem locum habere statuit. Nec obstat, Principem non posse pro imperio cogi, illa enim diversitas solum ad modum exequendi spectat, nos vero jam de modo obligandi solliciti sumus. Hinc videmus, in aliquibus Principatibus Principem non secus ac privatum coram certo judicio conveniri posse, non quod illud Principem, eundemque dominum suum cogere queat, sed quod Princeps declarandæ suæ obligationis causa idem tanquam arbitrum eligat: in aliis autem causa coram consiliariis aut commissariis specialiter ad hanc rem constitutis ventilatur, qui fide sua, qua Principe tenentur, tan-

tis per

tisper liberati sententiam dicunt. Zieglerus *dicto loco*.

LXII. Eandem fere sententiam fovet Grot. *de J. B. & P. lib. 2. cap. 14. §. 6. n. 2.* qui tamen distingvit inter eos contractus, qui à *Principe ut Principe*, & inter eos, qui à *Principe ut privato* celebrantur: nos describit, quod sint tales, qui à quovis alio fieri possunt, in his Principem civiliter obligatum esse, atque adeo jure privatorum uti concedit. Quod vero ad illos attinet, contendit, Principem non alio quam naturali jure teneri. Princeps autem ut Princeps contrahere dicitur, quoties non in privatorum utilitatem sed totius reip. causa contrahit. Sic quando Princeps in summa reip. necessitate expectativas vendit; ut pecunia inde redacta commune bonum promoveatur, idem ille effectus, qui in donatione obtinet, locum habet, & dominium sine traditione transfertur. Atque hæc ut verissima sunt: ita non contrariantur sententiæ nostræ, qua asseruimus, Principem in contractibus jure communi uti. Namque in casu hic proposito non celebratur solus contractus emtionis venditionis, sed versatur insimul ingens meritum emtoris, qui pecunia sua reip. necessitatem levare sustinuit, quod utique à Principis munificentiæ sine præmio linquendum non est. LXIII.

LXIII. Quamvis autem donationes frequentissime ea fini fiant, ut perpetuo firmæ ratæque maneant: non tamen contra negotii indolem esse diximus, si sub conditione reolutiva aut in diem celebrentur, quo facto *existente conditione vel die eas expirare* necesse est. Idem contingit, *si persona*, cui tantum ad tempus vitæ donatum est, *moriatur*, quod ut plurimum in privilegiis & immunitatibus fieri consuevit. Nonnunquam etiam *revocatione* extinguitur, quod quidem indistincte asserendum non est: Principem enim firmiter obligatum esse demonstravimus. Jus Civile tres enumerat casuum species, quæ privatis jus revocandi donationes concedunt, quæ sunt, 1) *supervenientia liberorum*. 2) *Lesio in legitima*. 3) *Ingratitudo donatarii*. *Prima* ex jure naturali fluit, adeoque optime huc applicari potest, non solum si regnum ipsum, sed & si patrimonium à rege donatum sit. *Secunda* inferius excutietur, ubi de revocatione, quæ à successore Principis fieri potest, agemus. *Tertia* autem huic negotio vix accommodari poterit. Species enim ingratitude, quæ à JCtis enumerantur, fere omnes crimen læ læ majestatis important, cujus pœna semper cum confiscatione bonorum conjuncta est, atque ita bona delin-

delinquentis Principi cedunt, non qua ab iplo donata, sed qua à defuncto possessa. Idem quoque dicendum est, si felonia commissa feudum amittatur, aut si Princeps dominio eminenti utatur, vi cuius in summa necessitate constitutus subditis bona auferre potest. Grot. *lib. 2. cap. 14. §. 2.* utrobique enim Princeps bona non qua donata à se, sed qua possessa occupat. Et quamvis distingvere velis inter donationem perfectam tantum & consummatam, certum tamen est, debita activa non minus ac alias res in bonis esse censi.

LXIV. Quod in specie ad *privilegiorum revocationem* attinet, DD. variæ sunt sententiæ. Vulgo distinguunt inter *privilegia conventionalia, remuneratoria & mere gratuita*: duo priora genera revocari non posse, concedunt; at ratione tertii potestatem revocandi indistincte Principi competere, statuunt. vid. DD. citati à Zieglero *de J. M. lib. 1. cap. 12. §. 12.* Verum sententiam istam confutarunt Grot. *de J. B. & P. d. l. §. 13.* & Ziegler. *d. l. §. 13.* qui tamen revocationem admittunt, si reip. utilitas vel necessitas illam exigat. *Casus tamen, inquit Zieglerus, ita comparatus esse debet, ut utilitas directo & principaliter statum reip. concernat, & necessitas præcisa sit, cui aliter, nisi per ablationem*
I juris

juris tertii provideri & occurri nequeat, & tum tamen si fieri potest, damnum datum compensatione resarciendum est. Quod si tamen sub clausula precarii, concessum sit privilegium, semper revocari poterit. Grot. d. l.

LXV. Ultimo denique videndum erit, *an donatio à successore Principis revocari queat?* Certum est, donationem, quam prædecessor revocare potuit, non minus à successore retrahi posse. Quod etiam dicendum de ea donatione, quæ uno vel altero ex illis requisitis, quæ superius enarravimus, destituitur. Tandem etiam revocationi locus erit, sit sit *inofficiosa*, i. e. legitimam liberorum lædat, quod in regno patrimoniali circa ipsum regnum, in non patrimoniali vero circa bona patrimonialia tantum accidere potest. Quanta vero hic esse debeat legitima adeo accurate definiri nequit; illud certum est, eam quantitatem quæ in jure Civili statuta est, huc applicari non posse: interim jus naturæ dicat, eam, ex circumstantiis definiendam esse: ipsius quoque negotii indoles monstrat, tantam eam statuendam esse, ut illi, quibus debetur, honeste, & prout conditio aut status eorum postulat, vivere queant. Conf. Rhet.

I. I. P. libr. 2. tit. 40.

INDEX

I N D E X
RERVM PRAECIPVARVM
DISSERTATIONIS
D E
DONATIONE PRINCIPIS.

<i>Donationum in genere differentia, Th. I.</i>	<i>pag. 3</i>
<i>Quaedam donationes inter vivos dominium sine traditione transferunt, II.</i>	<i>p. 4</i>
<i>Donationum tres species sunt, II.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Prima species, II.</i>	<i>ibid. & seq.</i>
<i>Secunda, III.</i>	<i>p. 6</i>
<i>Tertia, III.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Quis per Principem intelligatur? IV.</i>	<i>ib.</i>
<i>Quinam sint coimperantes? V.</i>	<i>pag. 8</i>
<i>Superioritatem Territorialem esse propriam, VI.</i>	<i>ib.</i>
<i>Ac independentem, VII.</i>	<i>p. 10</i>
<i>Quod ulterius confirmatur, VIII.</i>	<i>pag. 11</i>
<i>Objectioni respondetur, IX.</i>	<i>p. 12</i>
<i>Plura argumenta pro nostra sententia, X.</i>	<i>ibid. & sq.</i>
<i>Superioritas territorialis Statibus Ecclesiasticis & Secularibus competit, XI.</i>	<i>p. 13</i>
<i>Illi dupliciter considerantur, XI.</i>	<i>p. 14</i>
I 2	<i>Super-</i>

INDEX

<i>Superioritas territorialis tribus Imperii collegiis</i>		
<i>competit, XII.</i>	- - -	p. 15
1) <i>Electoralis collegio, XII.</i>	- - -	ibid.
2) <i>Principali, XII.</i>	- - -	ibid.
3) <i>Civitatenſi, XIII.</i>	- - -	p. 16
<i>Principis nomine hic non venit Auguſta aut vidua</i>		
<i>Principis, XIV.</i>	- - -	p. 17
<i>Nec Rex Romanorum, XV.</i>	- - -	p. 18
<i>Vicarii hic Principis nomine veniunt, XVI.</i>		p. 19
<i>Quid obtineat, ſi Principatus dividantur, XVII.</i>		p. 20
<i>Si alternis vicibus adminiſtrentur, XVIII.</i>		p. 21
<i>Quando plures ſimul adminiſtrant, XIX.</i>		ibid.
<i>Ubi res quædam indiſiſe relinquantur, XX.</i>		p. 22
<i>De Principibus minorennibus, XXI.</i>	- - -	ibid.
<i>Tutor & Curator Principis ut Princeps donare pot-</i>		
<i>eſt, XXI.</i>	- - -	p. 23
<i>Principum minorennitas quouſque duret, XXII.</i>		ib.
<i>Donatarii eſſe poſſunt omnes omnino, XXIII.</i>		p. 25
<i>Etiam alias prohibiti, XXIV.</i>	- - -	p. 26
<i>Objectum donationis, XXV.</i>	- - -	p. 27 ſeq.
<i>Donatio tribus gaudet requiſitis, XXV.</i>		pag. 28
<i>Primum, ut res ſit in commercio Principis, XXVI.</i>		ib.
<i>Sunt vero extra commercium vel 1) ſimplici-</i>		
<i>ter, XXVI.</i>	- - -	p. 28. & ſeq.
		An

RERVM PRAECIPVARVM.

An tales sint res communes, mare & littus maris,
XXVII. - - - pag. 29

Inter res communes accensetur aer, XXVIII. p. 30

Item aqua profluens, XXVIII. - - - ibid.

De rebus publicis, XXIX. - - - ibid. & seq.

Et Universitatis, XXIX. - - - p. 31

De rebus Sacris, XXX. - - - ibid.

Diversus res sacras alienandi finis, XXXI. p. 32

*Quid obtineat in rebus, quæ à superstitiosis pro sacris
habentur,* XXXI. - - - ibid.

De rebus Ecclesiasticis, XXXII. - - - p. 33

*De titulis & prædiis Clericis Ecclesiæ ad alimenta ip-
sorum destinatis,* XXXIII. - - - ibid.

De Decimis, XXXIII. - - - p. 34

De rebus religiosis, XXXIV. - - - ibid.

De rebus sanctis, XXXIV. - - - ibid.

2) *Quædam res secundum quid extra commercium
sunt,* XXXV. - - - p. 35

*Et hæc rursus vel extra commercium Principis do-
nantis,* XXXV. - - - ibid.

Vel extra commercium donatarii, XXXV. ibid.

*Secundum requisitum : ut res sit Principi pro-
pria,* XXXVI. - - - p. 36

*Tertium requisitum : ut res à Principe alienari
queat,* XXXVII. - - - p. 37

INDEX

<i>Res, quæ à Principe alienari nequeunt, sunt tripli-</i>		
<i>ces, XXXVII.</i>	-	<i>ibid. & seq.</i>
1) <i>Quædam sua natura sunt inalienabiles, huc fal-</i>		
<i>so referuntur regalia, XXXVIII.</i>	-	<i>p. 39</i>
<i>Ut & domanialia, XXXIX.</i>	-	<i>ibid.</i>
<i>Respondetur ad argumenta contraria ex jure natu-</i>		
<i>rali, XL.</i>	-	<i>pag. 41</i>
<i>Necnon ex Jure Canonico desumpta, XLI.</i>		<i>p. 42</i>
<i>Nostra sententia firmatur præsumptione liberta-</i>		
<i>tis, XLII.</i>	-	<i>p. 43</i>
<i>Firmatur ulterius regulis prudentiæ, XLIII.</i>		<i>p. 44</i>
<i>Et æquitatis, XLIII.</i>	-	<i>ibidem.</i>
<i>Res sua natura alienari prohibite sunt Principatus</i>		
<i>& Regna ipsa, XLIV.</i>	-	<i>p. 44. & seq.</i>
2) <i>Quædam res inalienabiles sunt propter pa-</i>		
<i>ctum, XLV.</i>	-	<i>p. 45. & seq.</i>
<i>An recte dicatur, leges fundamentales? XLVI.</i>		<i>p. 46</i>
<i>Imperatoris facultas donandi per capitulationes est</i>		
<i>restricta, XLVII.</i>	-	<i>p. 47. & seq.</i>
<i>Etiam quod ad donationem privilegior. XLVIII.</i>		<i>p. 48</i>
3) <i>Res quædam inalienabiles sunt propter prohibi-</i>		
<i>tionem, XLIX.</i>	-	<i>p. 49</i>
<i>Ea fit, vel à parentibus, L.</i>	-	<i>p. 49. & seq.</i>
<i>Vel ab Imperantibus, LI.</i>	-	<i>p. 50. & seq.</i>
<i>An feuda huc referri queant? LII.</i>	-	<i>p. 51</i>
		<i>An</i>

RERVM PRAECIPVARVM.

- An fideicommissa familiae & pactitia?* LIII. p. 52
Forma donationis est, ut fiat gratis, LIV. pag. 53
Effectus donationis hujus sunt tres: LV. p. 54
1) *Translatio domini sine traditione,* LV. p. 54. & seq.
Quod probatur ex jure tum naturali, LV. p. 55
Tum civili, LVI. - - - ibid.
An donatio expectativa jus in re tribuat? LVII. p. 57
Distinctio inter potestatem & voluntatem, LVIII. p. 58
Cautela expectativa commendanda est, LVIII. p. 59
An donatio Principis etiam possessionem transfe-
rat? LIX. - - - p. 59. & seq.
2) *Effectus describitur,* LX. - - - pag. 61
3) *Effectus proponitur,* LX. - - - ibid.
An hi effectus etiam in contractibus locum habe-
ant? LXI. - - - p. 61. & seq.
Grotii sententia cum nostra conciliatur, LXII. p. 63
Donationis contraria, LXIII. - - - p. 64
De revocatione privilegiorum, LXIV. p. 65
An successor donationem revocare possit? LXV. p. 66

SOLI DEO GLORIA.

Berger, Johann Heinrich <<von>>,

Henrici a Bunau ... Dissertatio iuridica de donatione principis Germanis:
Was und wie mancherley eine Herrschaft sey, wie und was solche veräussern
könne oder nicht, und wie deren Geschencke angenommen, auch wie lange
solche besessen werden mögen, u. s. f

Francofurtum u.a. 1747

4 Diss. 3685,5

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10971535-0

VD18 14873001-001